

Записник бр. 10

Записник са Десете седнице Одбора за праћење спровођења ИПАРД II програма
14. децембар 2022. године, Београд

I Списак учесника

Седници су присуствовали чланови ИПАРД II Одбора за праћење са правом гласа, и то представници:

1. Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде – председавајући;
2. Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде: Сектор за пољопривредну политику;
3. Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде: Управа за пољопривредно земљиште;
4. Министарства привреде;
5. Министарства туризма и омладине;
6. Министарства државне управе и локалне самоуправе;
7. Министарства просвете;
8. Министарства културе;
9. Републичког завода за статистику Србије;
10. Развојне агенције Србије;
11. Привредне коморе Србије;
12. Сталне конференције градова и општина;
13. Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство;
14. Задружног савеза Србије;
15. Националног друштва за воћарску производњу „Наше воће Србија“;
16. Асоцијације пољопривредника;
17. Удружења пољопривредника „Клуб 100П плус“;
18. Асоцијације пољопривредних произвођача „Војводина аграр“;
19. Мреже за рурални развој Србије;
20. Удружења произвођача млека Србије;
21. Националне асоцијације „Сеоски туризам Србије“;
22. Савеза удружења независне асоцијације пољопривредника Србије;
23. Удружења „Натура Балканика“;
24. Српског удружења младих пољопривредника;
25. ПУ „Заједница живинара“ Београд и
26. Савеза винара и виноградара Србије.

Присутни представници без права гласа:

1. Управе за аграрна плаћања, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (ИПАРД Агенција, у даљем тексту: ИА);
2. Министарства финансија (у даљем тексту: МФ);
3. Канцеларије за ревизију система управљања средствима ЕУ (Ревизорско тело) и
4. Министарства за европске интеграције.

Присутни представници без права гласа у својству посматрача:

1. Пољопривредног факултета Универзитета у Београду;
2. Пољопривредног факултета Универзитета у Новом Саду.

Седници нису присуствовали чланови ИПАРД II Одбора за праћење (са и без права гласа), и то представници:

1. Министарства заштите животне средине;
2. Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре;
3. Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања;
4. Националне асоцијације воћара и повртара „Плодови Србије“;
5. Националне асоцијације прерађивача млека „SEDA“;
6. Удружења грађана „Национална ЛИДЕР мрежа“;
7. Националног удружења за развој органске производње „SERBIA ORGANICA“;
8. Агрономског факултета у Чачку Универзитета у Крагујевцу;
9. Института за примену науке у пољопривреди и
10. Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва.

Десетој седници ИПАРД II ОП присуствовали су и представници Генералног директората за пољопривреду и рурални развој Европске комисије (у даљем тексту: ДГ АГРИ, ЕК) у саветодавној улози, Делегације Европске уније у Републици Србији (у даљем тексту: ДЕУ), Националног фонда и Тела за подршку Националном службенику за одобравање, гђа Јелена Танасковић, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде и гђа Милица Ђурђевић, државни секретар у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: МПШВ), као и представници Привредне коморе Војводине и PHRD грант пројекта Светске банке подршке МПШВ за јачање капацитета пољопривредног сектора за доношење политика на основу података. Такође, седници су присуствовали и представници Одељења за управљање ИПАРД програмом, МПШВ (Управљачко тело).

Резултат:

Седници је присуствовало 26 чланова/заменика чланова од укупно 33 члана/заменика члана са правом гласа. Кворум је постигнут и одлуке су се могле доносити.

Прилог 1 Записника: Листа учесника;

Прилог 2 Записника: Дневни ред.

II Исход седнице ИПАРД II Одбора за праћење

Тачка 1. Дневног реда: Уводно обраћање

Десета седница ИПАРД II Одбора за праћење (у даљем тексту: ИПАРД II ОП) започета је обраћањем *гђе Јасмине Миљковић, шеф Управљачког тела (у даљем тексту: УТ), Одељење за управљање ИПАРД програмом, МПШВ*, која је поздравила учеснике и чланове ИПАРД II ОП, представнике ЕК и ДЕУ и изразила захвалност присутним члановима који су се одазвали позиву за учешће на скупу. На крају уводног излагања најавила је обраћање гђе Јоване Здравковић, помоћника министра у Министарству финансија, која се испред Националног службеника за одобравање обратила присутнима.

Тачка 1.1. Дневног реда

Гђа Јована Здравковић, помоћник министра, Сектор за управљање средствима Европске уније, Министарство финансија, поздравила је присутне и изразила задовољство због учешћа на седници ИПАРД II Одбора за праћење. Напоменула је да је сектор пољопривреде један од најзначајнијих сектора, односно сектор који значајно

доприноси БДП-у Републике Србије, те да је сходно томе веома важно пружити подршку, с обзиром на то да постоји велики потенцијал за даљи напредак и повећање конкурентности сектора. Са становишта фондова ЕУ и ИПА програма који се тренутно спроводе у РС, пољопривреда и рурални развој у оквиру финансијске перспективе ИПА II имају највећи расположиви буџет у односу на друге акредитоване програме и наведени тренд ће се наставити и у финансијској перспективи ИПА III, у оквиру које је опредељени буџет за пољопривреду и рурални развој знатно већи. У смислу наведеног, ИПАРД програм је значајан алат за подршку сектору пољопривреде РС. Праћење и спровођење ИПАРД програма и ефикаснија реализација мера један је од главних приоритета са становишта НАО и тела Управљачке структуре. Током претходног периода МФ и МПШВ су интензивно сарађивали, при чему су посредством информација о стању и токовима процеса омогућени правовремени одговори на све идентификоване слабости. Гђа Здравковић је у свом излагању изразила делимично задовољство оствареним резултатима, и истакла да постоје могућности за даљи развој и напредак у функционисању одређених делова система. Даље је навела да је испуњавање услова из Финансијског споразума у вези са Мером 7 и Мером 9 важна ствар у погледу функционисања система, а који се односи на дугорочно запошљавање помоћника директора у УАП. С тим у вези, МФ пружа пуну подршку МПШВ у циљу испуњавања наведеног услова у што краћем року, с обзиром на то да би неиспуњавање овог услова довело до кашњења у погледу подношења захтева за реакредитацију Мере 7 и Мере 9. У наставку излагања, гђа Здравковић је говорила о важности третирања потенцијалних неправилности у спровођењу Програма и исплати ИПАРД средстава. Комуникација са ЕК и OLAF (Европска канцеларија за борбу против превара), као и са релевантном унутрашњом јединицом МФ и јавним тужилаштвом по овом питању је редовна и отворена, што ће се наставити и интензивирати у наредном периоду. Такође, навела је да се очекује потписивање и ратификација Секторског споразума за спровођење ИПАРД III програма (у даљем тексту: СС), након чега је планирано да се ЕК поднесе захтев за реакредитацију постојећих мера, као и захтев за акредитацију нових мера (Мера 4, Мера 5 и Мера 6). На крају излагања, гђа Здравковић је истакла да је ИПАРД програм значајан и са аспекта преговарачког процеса и Поглавља 11. У име МФ, гђа Здравковић се захвалила учесницима седнице и пожелела успешан наставак рада.

Тачка 1.2. Дневног реда

Г. Frank Bollen, Руководилац јединице Г.4 – Суседство, проширење и претприступна помоћ, Европска комисија, на почетку свог излагања поздравио је присутне на седници. У фокусу његовог обраћања било је спровођење ИПАРД II програма, као и почетак спровођења ИПАРД III програма. Он се затим осврнуо на теренску посету ИПАРД корисницима након одржане Девете седнице и додао како је том приликом било могуће увидети колико корисници цене допринос ИПАРД програма, те да су заинтересовани за учешће на новим јавним позивима. Г. Bollen је истакао да са аспекта броја захтева постоји велико интересовање за мере које се спроводе и подршку која се може остварити у оквиру ИПАРД II програма, што указује на значај овог Програма који се финансира од стране ЕУ. У наставку излагања изразио је озбиљну забринутост по питању искоришћености ИПАРД средстава, која је и даље на незадовољавајућем нивоу. С тим у вези, навео је да је до краја трећег квартала Република Србија исплатила око 30,5 милиона EUR чиме је остварила стопу извршења од око 17%, што је уједно и најниже остварена стопа у поређењу са другим земљама корисницама ИПАРД програма. Имајући у виду пројекције по питању исплате средстава током последњег квартала 2022. године, нагласио је да и даље постоји значајан ризик од аутоматског отказивања

неискоришћених средстава. Такође, изразио је забринутост да ће опозвана средства на крају 2022. године премашити износ који је остао неискоришћен на крају 2021. године. Узимајући у обзир да алокација за 2019. годину у износу од 40 милиона EUR треба да буде искоришћена до краја децембра, г. *Bollen* је истакао да је МПШВ још једном послало писмо ЕК у циљу продужетка рока за искоришћавање алокације за 2019. годину. Европска комисија је разматрала могућност продужетка рока и у наредном периоду се очекује одговор по наведеном питању. Додао је да ће одговор ЕК бити потврдан, односно да ће Републици Србији бити одобрен продужетак рока за искоришћавање алокације за 2019. годину, уз напомену да се спровођење ИПАРД II програма мора завршити до краја 2023. године. У наставку излагања, г. *Bollen* је нагласио да је продужетак рока за искоришћавање алокације за 2019. годину добра вест за ИПАРД кориснике, међутим, треба имати у виду да ово одлагање значи да до краја следеће године треба исплатити око 120 милиона EUR. Такође, навео је да треба размотрити могућности по питању унапређења искоришћености средстава и искористио прилику да охрабри кориснике да реализују своје инвестиције како би до краја следеће године био искоришћен максимални износ средстава. Напоменуо је да је убрзање спровођења неопходно и са аспекта ИПАРД III програма, који је усвојен од стране ЕК у марту 2022. године. Он је подсетио присутне да је допринос ЕУ у новом програмском периоду повећан за 65% у односу на ИПАРД II програм и износи 288 милиона EUR. Предуслов за почетак спровођења ИПАРД III програма јесте успостављање правног оквира у смислу потписивања споразума између РС и ЕК. Истакао је да до краја 2025. године треба да буду искоришћене алокације за 2021. и 2022. годину из ИПАРД III програма, стога је неопходно предузети све кораке како би се што пре започело спровођење. На крају излагања г. *Bollen* је позвао присутне да се активно укључе и изнесу своје мишљење, коментаре и сугестије, а све у циљу изналажења решења за превазилажење идентификованих потешкоћа у спровођењу Програма.

Тачка 2. Дневног реда: Усвајање предлога Дневног реда

Гђа Јасмина Миљковић је у наставку седнице констатовала да је кворум постигнут, након чега се приступило гласању за усвајање Дневног реда Десете седнице ИПАРД II Одбора за праћење.

Одлука број 1	Дневни ред Десете седнице ИПАРД II ОП усвојен је једногласно.
----------------------	---

Тачка 3. Дневног реда: Усвајање предлога Записника са претходне седнице ИПАРД II Одбора за праћење

Гђа Јасмина Миљковић је констатовала да је Записник са Девете седнице ИПАРД II Одбора за праћење једногласно усвојен.

Одлука број 2	Записник са Девете седнице ИПАРД II Одбора за праћење усвојен је једногласно.
----------------------	---

Тачка 4. Дневног реда: Информација о спровођењу одлука усвојених на претходној седници ИПАРД II Одбора за праћење и измени чланова

Гђа Јасмина Миљковић је на почетку излагања подсетила да је на претходној седници ИПАРД II ОП усвојен предлог Годишњег извештаја о спровођењу ИПАРД II програма за 2021. годину, који је потом усвојен и од стране ЕК 29. септембра, као и предлог Пете измене ИПАРД II програма, који је усвојен и од стране ЕК 5. октобра 2022. године.

Известила је присутне да је предлог Пете измене ИПАРД II програма упућен у нормативну процедуру, уз очекивање да ће исти бити потврђен Закључком Владе до краја године. Када је реч о измени Решења о именовању чланова ИПАРД II ОП, гђа Миљковић је саопштила да су у периоду између два заседања уследиле измене представника Министарства туризма и омладине, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство, ИПАРД Агенције, као и Управе за пољопривредно земљиште. Наведене измене чланова потврђене су доношењем измене Решења о именовању чланова ИПАРД II ОП. У наставку излагања осврнула се и на активности у вези са ИПАРД програмом за период 2021-2027. године које су спроведене између Девете и Десете седнице ИПАРД II ОП, подсетивши присутне да је 9. марта 2022. године ЕК усвојила ИПАРД III програм, уз констатацију да је финансијски допринос ЕУ значајније већи у односу на ИПАРД II програм и износи 288 мил. EUR. Тренутно се спроводе активности припреме потврђивања поверених послова за спровођење буџета за Мери 1 – Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, Мери 3 – Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, Мери 7 – Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања и Мери 9 – Техничка помоћ, те је за наведене мере потребна реакредитација која је мање комплексна у односу на акредитацију нових мера. У наставку је најавила учешће министарке, гђе Јелене Танасковић, која се обратила присутнима.

Обраћање министарке

Гђа Јелена Танасковић, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, поздравила је присутне чланове ИПАРД II Одбора за праћење и посебно нагласила интересовање за рад на бољој искоришћености ИПАРД средстава. Најавила је запошљавање 34 лица економске струке почетком 2023. године као подршку Пољопривредним стручним службама, а у циљу едукације, приближавања ИПАРД субвенција пољопривредним произвођачима и саветодавним службама и попуњавања документације. Министарка је изразила чврсту вољу и намеру и нагласила да ће се залагати када је реч о реализацији ИПАРД програма у РС, а у циљу искоришћења доступних средстава. Захвалила се на одобрењу продужетка рока за коришћење алокације за 2019. годину, и изразила наду да ће ЕК такође одобрити и продужетак рока за коришћење алокације за 2020. годину. Захвалила се ЕК на сарадњи и подршци.

Гђа Јасмина Миљковић је у наставку седнице детаљније упознала присутне са спроведеним активностима које се односе на ИПАРД III програм. С тим у вези, навела је да се уз помоћ пројекта ИПА 2017: „Подршка ИПАРД Оперативној структури” ради на припреми нових мера за акредитацију: Мера 4 – Агро-еколошко-климатска мера и органска производња и Мера 5 – Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ. Информисала је присутне да је Оквирни споразум о финансијском партнерству ратификован 13. децембра 2022. године, и додала да се очекује ратификација Секторског споразума, што је предуслов за почетак спровођења ИПАРД III програма. Када је реч о спровођењу ИПАРД II програма, гђа Миљковић је информисала присутне о спроведеним активностима које су предвиђене Акционим планом за унапређење искоришћености ИПАРД средстава, као и о активностима чија реализација се очекује до краја 2022. и 2023. године. У смислу наведеног указала је на предстојеће активности у погледу увођења индексације цена услед пораста цена грађевинског материјала, машина и механизације који су предмет ИПАРД подстицаја. Поред наведеног, предвиђене су и активности које се односе на јачање капацитета у оквиру ИПАРД Оперативне структуре, разматрање могућности увођења гарантног

фонда за ИПАРД кориснике у циљу олакшаног приступа финансијским средствима за физичка лица. Поједине активности из Акционог плана односе се на спровођење Мере 9, увођење софтверског решења у циљу рационализације обраде захтева, као и на промоцију и едукацију на којој се интензивно ради, при чему ће током наредне године акценат бити на промоцији ИПАРД III програма, као и на анимацији корисника којима су одобрена ИПАРД средства у сврху привођења крају пројеката у циљу повећања укупне апсорпције ИПАРД фонда.

Тачка 5. Дневног реда: Извештај Ревизорског тела

Г. Саша Ђелић, руководица Групе за ревизију ИПАРД програма, Канцеларија за ревизију система управљања средствима ЕУ, поздравио је све присутне. На почетку излагања представио је активности које је Ревизорско тело спровело за период 2021-2022. година. Током 2021. године спроведена је ревизија операција, приликом које је ревизорски тим на основу оцене система контроле и управљања ИПАРД II програма у РС утврдио узорак од 60 корисника (20%) са циљем провере законитости и исправности декларисаних трошкова. Спроведени поступак ревизије односио се на период од дана пријема захтева за одобравање до исплате ИПАРД подршке крајњем кориснику, а обухваћени износ који је био предмет ревизије износио је око 2 мил. EUR исплаћеног доприноса ЕУ. Ревизорско тело утврдило је шест налаза са финансијским импликацијама, док се преостали налази односе на непоштовање процедура приликом обраде ИПАРД захтева. Такође, Ревизорско тело је спровело контролу годишњих рачуна и Изјаве о управљању за 2021. годину, при чему нису идентификовани случајеви неслагања у документима који су били предмет ревизије. Годишњи ревизорски извештај и мишљење са укљученим свим налазима и препорукама достављени су у прописаном року. Ревизија ИПАРД система за 2022. годину реализована је у периоду април-јун 2022. године и утврђено је осам налаза са постојањем мањкавости система управљања и контроле у ИПАРД телима у РС за које су дате препоруке. На основу спроведене ревизије Ревизорско тело оценило је ИПАРД систем РС оценом 3 и г. Ђелић је истакао да је ова оцена релативно висока. На крају излагања известио је присутне да Ревизорско тело тренутно ради на ревизији операција исплаћених подстицаја током прва три квартала 2022. године.

Обраћање државне секретарке

Гђа Милица Ђурђевић, државни секретар, МПШВ, поздравила је све присутне изразивши задовољство због присуства ДГ АГРИ и Делегације ЕУ у РС, у светлу отварања могућности за даље разговоре по питању унапређења спровођења ИПАРД II програма. Такође, искористила је прилику и да најави предстојеће активности које се односе на ИПАРД III програм. У даљем обраћању се надовезала на излагање министарке пољопривреде, шумарства и водопривреде изразивши захвалност због продужетка рока за коришћење алокације за 2019. годину. С тим у вези, истакла је максималну посвећеност како би се оправдало указано поверење и додала да су предузете бројне активности по питању унапређења спровођења ИПАРД II програма. Потврдила је неопходност увођења индексације цена у циљу превазилажења проблема раста цена на тржишту. Осим тога, навела је да ће се у наредном периоду интензивно радити на оснивању гарантног фонда у циљу олакшаног добијања банкарских гаранција за ИПАРД кориснике. Гђа Ђурђевић осврнувши се на постигнуте резултате у оквиру 13 јавних позива, закључно са 9. децембром 2022. године, изразила је уверење да ће спровођење предложених активности довести до побољшања резултата. У наставку је истакла да ће се кроз ИПАРД III програм интензивније подржати млади пољопривредници,

сертифицирани произвођачи органске хране, инвестиције у обновљиве изворе енергије, као и инвестиције које се тичу управљања отпадним водама. На крају излагања захвалила се на досадашњој сарадњи и изразила наду да ће сарадња у наредном периоду бити интензивнија.

Тачка 6. Дневног реда: Представљање Предлога Акционог плана за Техничку помоћ за 2023. годину

Гђа Сања Продановић, руководилац Групе за Техничку помоћ и промоцију ИПАРД програма, Управљачко тело, је на почетку излагања подсетила да је циљ Мере Техничка помоћ подршка изради, спровођењу, праћењу, извештавању, координацији и вредновању ИПАРД програма. Такође, присутне је подсетила да је Управљачко тело корисник ове Мере, али истовремено и тело за уговарање, као и да су индиректни корисници ИПАРД ОП, пољопривредници, локалне акционе групе, мрежа за рурални развој, као и саветодавне службе. Гђа Продановић је указала и на то да је за спровођење Мере Техничка помоћ неопходно обезбедити буџетска средства за предфинансирање, као и да Акциони план за Техничку помоћ подлеже одобравању од стране чланова ИПАРД ОП. У наставку излагања представила је активности чија реализација је планирана за 2023. годину са укупно предвиђеним буџетом у износу од 508.211 EUR и доприносом ЕУ од 431.979 EUR. Највећи износ буџета за активности у оквиру Акционог плана односи се на припрему за нови програмски период, што подразумева припрему за спровођење Мере 6 – Инвестиције у руралну јавну инфраструктуру, потенцијалних локалних акционих група за израду локалних стратегија руралног развоја, одржавање ИПАРД информативних дана у циљу најаве спровођења ИПАРД III програма и реакредитованих мера, као и мера које ће бити у поступку акредитације, штампање лифлета, брошура и водича за кориснике. Значајан износ средстава одређен је и за активности у вези са информисањем и јавним кампањама, што укључује кампању „Добро уложено ИПАРД добрим делом враћа”, израду ИПАРД веб-сајта, видео-спотова са учешћем ИПАРД корисника, набавку промотивног и канцеларијског материјала и др. Поред наведених активности, гђа Продановић је навела да су Акционим планом предвиђене и активности које се односе на организацију седница ИПАРД ОП, подизање капацитета ИПАРД Оперативне структуре (посете и семинари), као и ангажовање експерата.

Након представљања Предлога Акционог плана за Техничку помоћ за 2023. годину приступило се гласању од стране чланова ИПАРД II ОП.

Након спроведене процедуре гласања, гђа Миљковић је констатовала да је Предлог Акционог плана за Техничку помоћ за 2023. годину једногласно усвојен.

Одлука број 3	Предлог Акционог плана за Техничку помоћ за 2023. годину усвојен је једногласно.
----------------------	--

Тачка 7. Дневног реда: Спровођење ИПАРД II програма

Тачка 7.1. Дневног реда: Управљачко тело

Гђа Јасмина Миљковић је у наставку седнице упознала присутне са спроведеним активностима са аспекта ИПАРД Управљачког тела, као и планиране активности за наредни период. На почетку излагања осврнула се на писмо које је МПШВ упутило ЕК у циљу продужавања рока за коришћење алокације за 2019. годину, а затим представила активности из Акционог плана за унапређење искоришћености ИПАРД средстава за

2022. и 2023. годину. Након тога, гђа Миљковић је подсетила присутне да је Пета измена ИПАРД II програма одобрена на Деветој седници од стране чланова ИПАРД II ОП, док је ЕК ову измену одобрила 5. октобра и додала да се усвајање од стране Владе РС очекује до краја 2022. године. Пета измена ИПАРД II програма укључује финансијску реалокацију, као и усклађивање циљних вредности показатеља по мерама у складу са наведеном реалокацијом ИПАРД средстава.

Једна од активности која је обухваћена Акционим планом за унапређење искоришћености ИПАРД средстава односи се на индексацију цена. С тим у вези, информисала је присутне да је Управљачко тело у сарадњи са ИПАРД Агенцијом обавило консултације са Републичким заводом за статистику (у даљем тексту: РЗС) и додала да је договорено да се инвестиције из Листе прихватљивих трошкова разврставају у четири категорије трошкова за које РЗС прати индексе цена на месечном нивоу. Осим тога, истакла је да би се почело са применом овог модела неопходно је извршити измену правилника за Мери 1, Мери 3 и Мери 7, као и анекса Споразума о сарадњи са РЗС. Након одобравања предлога модела индексације цена од стране ЕК приступиће се измени, односно усклађивању процедура ИПАРД Агенције у сврху практичне примене модела.

Када је реч о спровођењу Мере 9, гђа Миљковић је информисала присутне да је јавни позив за ову Мери објављен у новембру, са роком за подношење захтева до краја децембра. У оквиру наведеног позива Управљачко тело је поднело захтев за одобравање пројекта за израду ИПАРД веб-сајта, а до краја године очекује се и подношење захтева за одобравање пројекта за промотивни материјал. Гђа Миљковић је навела да се активности видљивости и комуникације спроводе континуирано у циљу подизања свести потенцијалних корисника о могућностима финансирања кроз ИПАРД програм.

У погледу јачања капацитета гђа Миљковић је упознала присутне о плановима за запошљавање у оквиру Управљачког тела, као и спровођење активности по питању политике задржавања кадрова.

Када је реч о ИПАРД III програму који је одобрен од стране ЕК у марту, активности које предстоје односе се на реакредитацију постојећих и акредитацију нових ИПАРД мера. Најавила је да је потврђивање Оквирног споразума о финансијском партнерству приведено крају, као и да ће ступити на снагу осмог дана након објављивања у Службеном гласнику. Истовремено је изразила очекивање потврде и потписивања Секторског споразума почетком 2023. године, уз усвајање ИПАРД III програма од стране Владе РС, као и потписивање Финансијског споразума између Владе РС и ЕК.

У смислу припреме за процес реакредитације већ поверених ИПАРД мера, навела је да су нацрти правилника у финалној фази израде, а такође се спроводе и припреме за Мери 4 и Мери 5 чија акредитација се очекује до краја 2023. године а почетак спровођења у 2024. години. За 2025. годину очекује се финализација акредитације за Мери 6, при чему се спроводе консултације са Сталном конференцијом градова и општина имајући у виду да су корисници ове Мере јединице локалне самоуправе. У наставку обраћања, искористила је прилику да још једном укаже на новине у оквиру ИПАРД III програма, које се огледају пре свега у увођењу нових корисника, нових сектора, специфичних критеријума, критеријума селекције, али и у изједначавању процента кофинансирања у Мери 1 и Мери 7 (60%). Поред наведеног, истакла је да се у сектору воћа и поврћа као специфични критеријум прихватљивости користи финансијско разграничење уместо јединица површине. Такође је информисала чланове ИПАРД II ОП да је од стране ЕК укинута потврда о контроли порекла робе, што ће значајно олакшати обраду захтева у ИПАРД Агенцији. На крају излагања скренула је пажњу на значај и утицај Зелене агенде

за Западни Балкан у контексту ИПАРД III програма, и додала да ће инвестиције које се тичу заштите животне средине остварити већи интензитет подршке, као и већи број бодова приликом поступка бодовања и рангирања.

Тачка 7.2. Дневног реда: ИПАРД Агенција

Г. Марко Кесић, Управа за аграрна плаћања, поздравио је све присутне. На почетку излагања он је говорио о оствареним резултатима, изазовима са којима се Управа за аграрна плаћања сусрела у претходном периоду, али и о планираним активностима за наредни период. Када је реч о оствареним резултатима, закључно са 13. децембром 2022. године, одобрено је 109,10 милиона EUR, док је исплаћено 34,44 милиона EUR доприноса ЕУ. Г. Кесић је представио динамику одобравања и исплате захтева по годинама спровођења, те нагласио да је од 2021. године приметан значајан напредак како по питању одобравања, тако и по питању исплате. Овај позитиван тренд је настављен, те је скоро трећина од укупног броја одобрених захтева одобрена током 2022. године, док је 39% одобреног износа подршке одобрено током ове године.

Са аспекта исплате, г. Кесић је навео да је такође остварен напредак, и додао да се очекује да ће исплаћена подршка до краја године достићи износ од око 40 милиона EUR. У наставку излагања осврнуо се на разлоге за одбијање и обустављање захтева, као и на захтеве који се налазе у жалбеном поступку.

Г. Кесић је у свом обраћању образложио због чега остварени резултати одступају од очекиваних, наводећи као неке од разлога кашњење са почетком спровођења ИПАРД II програма, квалитет поднетих захтева и недовољну ефикасност обраде захтева, затим пандемију изазвану корона вирусом, флукуацију цена на тржишту и слично. Он је даље навео да се тренутно налазимо на раскршћу два програмска периода што доноси нове изазове. По питању спроведених активности за унапређење искоришћености средстава, г. Кесић је у првом реду навео да се ради на јачању људских капацитета, па је у вези са тим известио скуп о спроведеним конкурсима током 2022. године, као и о плановима за запошљавање током 2023. године. Осим тога, реализоване су и одређене активности у смислу спровођења политике задржавања кадрова. Једна од активности која ће у значајној мери допринети повећању искоришћености средстава јесте дигитализација процеса рада, односно прелазак са ручне на електронску обраду захтева.

Такође, подсетио је присутне о предузетим активностима по питању увођења авансног плаћања за ИПАРД кориснике. Када је реч о ефектима који су остварени увођењем авансног плаћања, истакао је да је до сада авансно исплаћено 30 захтева у вредности од 3,22 милиона EUR доприноса ЕУ. Он је додао да ће се у наредном периоду радити на изналажењу могућности за коришћење различитих средстава обезбеђења, узимајући у обзир чињеницу да физичка лица имају потешкоће приликом добијања банкарске гаранције. У завршетку излагања, г. Кесић се осврнуо и на индексацију цена и изразио наду да ће се са применом овог модела започети почетком 2023. године. Обраћање је завршио истакавши да је планирано да се до краја јуна 2023. године заврши са процесом одобравања средстава из ИПАРД II програма.

Тачка 8. Дневног реда: Представљање смерница за комуникацију и видљивост у оквиру ИПАРД III програма

Г. Marius Lazdinis, Јединица Г.4 – Суседство, проширење и претприступна помоћ, Европска комисија, је након поздравног говора укратко представио смернице за комуникацију и видљивост у оквиру ИПАРД III програма. Назначио је да се кључна

порука излагања односи на промену визуелног идентитета који ће бити коришћен у оквиру новог програмског периода. Г. *Lazdinis* је указао да постоје два циља која се тичу активности видљивости и комуникације, а то су информисање јавности о могућностима финансирања које ИПАРД програм пружа, као и да се осигура адекватна комуникација и видљивост подршке ЕУ која је додељена корисницима. У наставку излагања, г. *Lazdinis* је подсетио да се задаци ИПАРД Управљачког тела по питању комуникације и видљивости односе на припрему и спровођење Плана активности видљивости и комуникације, успостављање функционалног веб-сајта или веб-портала у циљу пружања релевантних информација које се односе на ИПАРД програм, као и информисање потенцијалних корисника о могућностима финансирања које пружа ИПАРД програм.

Са друге стране, задаци ИПАРД Агенције односе се на информисање корисника о ИПАРД III подршци и доприносу Уније, објављивање листе пројеката и корисника ИПАРД III подршке, која ће се ажурирати на сваких шест месеци и бити јавно доступна на веб-сајту или веб-порталу. Такође, подсетио је да План активности видљивости и комуникације припрема ИПАРД Управљачко тело у сарадњи са ИПАРД Агенцијом и да се усваја од стране Одбора за праћење најкасније годину дана од усвајања ИПАРД III програма од стране Комисије. Поред тога, г. *Lazdinis* је истакао на који начин корисници треба да осигурају видљивост подршке ЕУ коју су остварили. Излагање је закључио представивши визуелни идентитет ЕУ који ће се користити у оквиру новог програмског периода и указао је на разлике у односу на ИПАРД II програм. С тим у вези, нагласио је да је обавезно приказивање амблема Уније у било којој комуникацији о ИПАРД III програму, као и да амблем Уније увек мора да буде праћен изјавом „Финансира Европска унија” или „Кофинансира Европска унија”. Г. *Lazdinis* је присутнима представио како ће изгледати визуелни идентитет у оквиру ИПАРД III програма и нагласио да нова правила ЕУ о визуелном идентитету не дозвољавају додавање других графичких елемената том визуелном идентитету. ИПАРД визуелни идентитет треба да буде укључен у све материјале који се тичу информисања и комуникације о ИПАРД III програму, подржаних мера и пројеката, као и у просторијама сваког ИПАРД тела, односно ИПАРД Управљачког тела и ИПАРД Агенције.

Тачка 9. Дневног реда: Дискусија

Гђа Јасмина Миљковић се захвалила на претходним излагањима и позвала присутне да започну дискусију.

Г. Божо Јоковић, Национално друштво за воћарску производњу „Наше воће Србија”, је на почетку излагања пожелео успешан рад министарки и Кабинету и изнео предлог да се под хитно обезбеди гарантни фонд РС за аплицирање за ИПАРД средства. Истовремено је предложио и увођење менаџера пројеката који ће подносиоце захтева водити до финалне фазе исплате подршке, констатујући да су подносиоци захтева у оквиру рада консултантских агенција често колатерална штета, што резултира смањењем укупне апсорпције ИПАРД фонда. У смислу наведеног, предложио је укључивање пољопривредних саветодавних служби у овај процес. Посебно је нагласио значај мера којима се осигурава директан пласман производа на тржишту, што представља један од кључних сегмената реализације ИПАРД фонда, с обзиром на доминантно учешће посредника у пласману производа. Предложио је директан приступ тржишту путем задружног сектора, аналогно успешним примерима у другим земљама, наводећи као пример могућност наступа на тржишту посредством привредних друштава са ограниченом одговорношћу у оквиру прерађивачког сектора, како би се постигао примаран циљ обезбеђења квалитетних примарних и прерађених производа, као и

производа са додатом вредношћу за директан пласман на домаће тражиште и извоз. Излагање је закључио предлогом да се одржи састанак на представницима Задружног савеза Србије, МПШВ, Управљачког тела и ИПАРД Агенције како би се размотрила наведена питања и пронашла решења.

Гђа Јасмина Миљковић је подсетила да су одржане радионице са консултантским агенцијама у протеклом периоду и истакла напредак у погледу рада истих, уз напомену да ће се размотрити предлог увођења менаџера пројеката у ИПАРД систем. Такође указала је и на могућност коришћења тзв. заједничке инвестиције у оквиру ИПАРД III програма, управо посредством пољопривредних задруга и истовремено се сагласила са предлогом за одржавање заједничког састанка.

Г. Marius Lazdinis је похвалио Акциони план за Техничку помоћ за 2023. годину, наглашавајући бројне могућности и велики избор активности које могу бити подржане путем ове Мере, уз истовремено изражавање наде да ће се са имплементацијом истог започети одмах. У наставку излагања истакао је да су у периоду између два заседања ИПАРД II ОП постигнута значајна побољшања, али истовремено указујући и на то да ситуација у вези са спровођењем Програма није задовољавајућа. С тим у вези нагласио је неопходност радикалних промена, међу којима је предложио спровођење Акционог плана за унапређење искоришћености ИПАРД средстава, уз наглашавање неопходности личног ангажмана министарке у координацији спровођења истог, као и преданости на највишем политичком нивоу. Истовремено је похвалио побољшање истог које се односи на увођење и реализовање нових, додатних активности. Подржао је и проширење Програма укључивањем инфраструктурних и других мера и охрабрио је убрзавање акредитације нових мера. Нагласио је да је наредних 10 месеци круцијални период у спровођењу ИПАРД II програма и у том смислу упутио је апел члановима ИПАРД II ОП да се интензивније укључе у читав процес како би ИПАРД Агенција одобрила већи број пројеката до краја лета, што ће у значајној мери зависити и од дисциплине подносилаца захтева. Предлог да се стручњаци, односно менаџери пројеката укључе у ИПАРД процес оценио је као позитиван. На крају излагања истакао је значај коришћења подршке посредством ИПА 2017 пројекта: „Подршка ИПАРД Оперативној структури” и у том смислу охрабрио припрему идеја, односно активности за њихово спровођење.

Г. Жарко Кобиларов, Удружење пољопривредника „Клуб 100П плус”, је указао на неадекватност система бодовања поднетих захтева у погледу недовољне подршке потенцијалним корисницима који се заиста баве пољопривредом, као и на питање сетвене структуре и површине на дан подношења захтева. Изнео је предлог да се за сектор осталих усева, односно житарица и индустријског биља критеријум прихватљивости не изражава у површини већ у висини инвестиције, као и у сектору поврћа. Имајући у виду стање на тржишту механизације дао је предлог да се објаве референтне цене како би се потенцијалним корисницима олакшало доношење одлуке о конкурисању за ИПАРД подстицаје. Такође, поставио је и питање адекватности система бодовања са аспекта одређивања маргиналних подручја, тј. по ком критеријуму су поједине општине (Инђија, Рума, Сремска Митровица, Нови Сад, Беочин) разврстане у маргинална подручја, а поједине општине (примера ради Врбас) које бележе већи број незапослених нису. Сматра да је потребно извршити измену критеријума који се односи на припадност територије националном парку. На крају је поставио питање благовременог окончања обраде захтева у оквиру позива за набавку трактора како би потенцијални корисници из ових позива могли конкурисати у оквиру ИПАРД III програма, при чему је **г. Марко Кесић** изразио очекивање да ће обрада захтева за наведени позив бити окончана до краја трећег квартала наредне године.

Гђа Јасмина Миљковић је у одговору на питање које се односи на систем бодовања и рангирања указала на потребу поштовања инструкције ЕК по питању родне равноправности и учешћа жена, што у пракси може резултирати искривљеном сликом да се у Србији више од 50% жена бави пољопривредом. Навела је да се тај критеријум не може искључити, али да се свакако може променити систем бодовања.

Гђа Радмила Вучинић, Асоцијација пољопривредних произвођача „Војводина аграр”, надовезавши се на претходно излагање, истакла је да се овај критеријум злоупотребљава јер није довољно прецизно дефинисан правилником, али да свакако треба пружити подршку женама у руралним подручјима које се заиста баве пољопривредом.

Гђа Јасмина Миљковић подсетила је на могућност измене ИПАРД програма у смислу редефинисања система бодовања, уз констатацију да се детаљнији услови конкурисања са аспекта учешћа жена могу дефинисати правилником. Такође је указала и на изазове који се односе на стварање вештачких услова у том погледу, предложивши даљи рад на едукацији консултаната по наведеном питању.

Гђа Радмила Вучинић је указала на то да се прецизно и чврсто дефинисани критеријуми не могу злоупотребљавати, те да подносиоци поступају у оквирима правилника који дефинише позив.

Г. Божо Јоковић је указао на значај питања која се постављају у оквиру заседања ИПАРД II ОП, а односе се на стање на терену, како би се онима који се баве пољопривредом омогућила подршка.

Гђа Јасмина Миљковић је у вези са питањем које се односило на могућност увођења финансијског разграничења указала да то није идеја ИПАРД програма, те да је у том погледу направљен изузетак као резултат спроведене секторске анализе за наведени сектор.

Гђа Наташа Пантић, ИПАРД Агенција, надовезавши се на питање у вези са сетвеном структуром указала је на то да се сетвена структура може мењати у оквиру утврђених граница, уз услов да се не може прећи дефинисани максимум, тј. да се унутар истог може мењати сетвена структура.

Г. Јовица Јакшић, Савез удружења независне асоцијације пољопривредника Србије, је напоменуо да се питање сетвене структуре може мењати законодавним оквиром. Као значајне препреке за већу апсорпцију ИПАРД средстава на подручју Централне Србије навео је нерешене имовинско-правне односе, као и немогућност добијања грађевинске дозволе, те је стога сугерисао да се убрза издавање грађевинских дозвола у сарадњи са јединицама локалне самоуправе. Такође је указао и на проблем немогућности директног пласмана производа од стране пољопривредника (за око 90% пољопривредних произвођача) и као пример добре праксе навео је да у ЕУ не постоје посредници већ сами пољопривредници пласирају производе посредством својих задруга, док код нас откупљивачи постају све јачи у тржишном ланцу. С тим у вези, навео је да је потребна подршка за боље функционисање задруга. Законом о професионалном пољопривреднику јасно би се предвидело ко се професионално бави пољопривредом, и у смислу предложио је да већи број бодова приликом рангирања добијају наведени подносиоци. У циљу повећања апсорпције изнео је предлог повећања буџета за инвестиције за које постоји највеће интересовање (трактори, пољопривредне машине нпр.).

Г. Marius Lazdinis је по питању ИПАРД подршке женама у смислу критеријума бодовања подсетио да је исти прихваћен од стране Србије, као и осталих држава корисница ИПАРД фонда, нагласивши да је првобитна намера била подршка женама

које се баве пољопривредом, уз напомену да уколико такав приступ не функционише у пракси да се исти може подићи на ниво расправе. Када је реч о тракторима нагласио је да у оквиру ИПАРД I програма куповина трактора није била дозвољена, али да је услед великог интересовања за овај вид инвестиције од стране ДГ АГРИ обезбеђена могућност подршке за овај тип инвестиције у висини до 20% буџетских средстава у оквиру ИПАРД II програма, имајући притом у виду и већи број програмских циљева које би требало постићи.

Г. Мирослав Киш, *Асоцијација пољопривредника*, се осврнуо на недовољну апсорпцију ИПАРД средстава и изразио наду да ће се у наредном програмском периоду искористити досадашња искуства у сврху повећања укупне програмске ефикасности.

Гђа Јасмина Миљковић се сагласила са претходним излагањем уз допуну да је доста времена пропуштено на самом почетку до акредитације првих ИПАРД мера, а исто тако и у погледу ефикасности обраде захтева, која је сада убрзана по речима г. Кесића, у смислу да се сада приликом обраде обезбеђује испуњење законског рока за обраду захтева од девет месеци, што представља значајан напредак у односу на досадашњу праксу.

Г. Александар Винчић, *Савез винара и виноградара Србије*, реплицирао је по питању дефинисаних руралних подручја Србије уз навођење да се наведене општине налазе на обронцима Фрушке горе, да је за развој виноградарства неопходна подршка и да стога наведене општине треба да остану у оквирима дефинисаних руралних подручја Србије. Осим тога, изнео је и предлог роботизације, као и да се работи укључе у правилнике као прихватљиви трошкови.

Гђа Јасмина Миљковић се сагласила са претходним предлогом уз напомену да ће се у оквиру ИПАРД III програма користити општа листа прихватљивих трошкова уз назнаку да шира листа прихватљивих трошкова са јасно дефинисаним прихватљивим инвестицијама неће бити искључена, како би се изашло у сусрет потребама потенцијалних корисника приликом конкурисања.

Г. Васа Цигурски, *Удружење произвођача млека Србије*, истакавши неповољан положај сточарства, поставио је питање опстанка ове пољопривредне гране имајући у виду акценат на одрживости производње. Такође, сматра да са регионалног аспекта постоје различите потребе у погледу оснивања задруга. Нагласио је да би се увођењем професионализације пољопривреде јасно дефинисало ко се професионално бави пољопривредом те би се избегла ситуација исплате субвенција онима који нису професионални пољопривредници. Постављајући питање зашто нестаје сточарство напоменуо је да ова грана пољопривреде изискује велика улагања, изневши предлог да се, поред удруживања, на нивоу сектора обезбеде и веће субвенције за сточарство, с акцентом на органској производњи, уз истовремени рад на смањењу токсичних материја у пољопривредној производњи.

Г. Marius Lazdinis је у осврту на предлог да се изврши реалокација средстава ка инвестицијама у набавку трактора у сврху благовремене апсорпције ИПАРД II средстава констатовао да је са досадашњим трошковима покривено све што је могло бити доступно у оквиру ИПАРД II програма. С друге стране, охрабрио је предлог адекватног усмеравања ИПАРД средстава у контексту ИПАРД III програма, уз очекивање отварања првог позива већ на почетку јесени 2023. године, након финализације Секторског и Финансијског споразума, као и акредитације мера. Тада би се могла очекивати акумулисана средства из алокација за 2021, 2022. и 2023. годину, што антиципира да ће велике суме новца морати бити потрошене у кратком временском периоду. У контексту

предлога који се односи на алокацију средстава корисно би било да се на државном нивоу до пролећа спроведе дискусија о томе који би сектори требало да буду подржани ИПАРД III фондом, поред изражених великих потреба за набавку нових трактора. Изнео је предлог да би се један од првих позива могао односити на енергетску производњу из обновљивих извора, имајући у виду тренд раста цена потрошње енергије у Европи, затим на машине и мање комплексне пројекте. Један од предлога г. *Lazdinis*-а био је да се услед дугог периода обраде захтева од стране ИПАРД Агенције, уместо коначне, објави прелиминарна листа одобрених пројеката, како би се олакшало доношење одлуке потенцијалним корисницима за учешће у ИПАРД III програму у смислу благовременог планирања трошкова. На крају излагања предложио је да се у оквиру радионица на нивоу мањих радних група са колегама из различитих института и сектора размотре потешкоће у циљу спровођења мера за повећање апсорпције ИПАРД фонда.

Гђа Радмила Вучинић је истакла потребу усклађивања услова из правилника са реалним стањем у којем се налазе пољопривредници. Истакла је да је пољопривреда постала ризична делатност са аспекта великог броја непознаница, у контексту значајно повећаних цена репроматеријала, што резултира тиме да је одлука о инвестицији у таквим условима храбар потез. Предложила је да се додатним подацима регулише питање услова конкурисања жена како би се избегла ситуација исплате подршке онима које се не баве пољопривредом. Када је реч о задругама, изразила је сагласност у погледу примене овог критеријума, уз истовремену потребу јасног дефинисања критеријума у смислу активног учешћа и пословања подносилаца захтева, а не куповине чланства за потребе бодовања. Као посебан проблем веће апсорпције ИПАРД средстава истакла је дужину периода обраде захтева с обзиром на то да пољопривреда не функционише на начин да се на инвестицију чека око годину дана, имајући у виду честе промене тржишних цена што води ка одустајању од стране подносилаца. Истовремено је нагласила да је пољопривредницима неопходна благовремена информација о финансијском разграничењу (од стране МПШВ и Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство) за стратешки приступ планирања производње у правцу развоја, уместо стихијског приступа услед недостатка релевантних информација. Такође, поставила је питање на који начин ће се финасирати инвестиције од нпр. 15.000 до 49.000 EUR у сектору воћа и поврћа, као и да је оваквим разграничењем „испуштен” из вида носећи стуб развоја пољопривреде, а то су средњи пољопривредници.

Г. Петар Самоловац, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, је у својству одговора на питање из претходног излагања информисао присутне да је износ финансијског разграничења до 50.000 EUR за сектор воћа и поврћа, док је за сектор осталих усева разграничење до 100 ha.

Гђа Радмила Вучинић је нагласила да је пољопривредницима за планирање сетвене структуре и инвестиционих улагања за наредну годину потребна јасна слика подршке која ће бити обезбеђена како на нивоу националних мера тако и на нивоу ИПАРД мера, те се надовезала на коментар г. Самоловца да је степен подршке Покрајинског секретаријата на нивоу инвестиција у физичку имовину у распону од 3.500 до 6.000 EUR.

Гђа Јасмина Миљковић, надовезујући се на претходно излагање, напоменула је да се до усвајања закона о професионалном пољопривреднику критеријуми одређивања жена и задруга као корисника ИПАРД фонда у својству професионалног бављења пољопривредом јасно дефинишу кроз правилнике, уз истовремено дефинисање временског периода професионалног бављења пољопривредом посредством Регистра пољопривредних газдинстава. Нагласила је да ће приликом израде правилника у израду

истих бити укључени и представници удружења пољопривредних произвођача у својству заинтересованих страна, како би се изашло у сусрет потребама пољопривредника. Имајући у виду поменуте разлике у приоритетима на нивоу Војводине и Централне Србије, нагласила је да се ИПАРД програм односи на ниво РС. Када је реч о критеријумима за бодовање и рангирање у оквиру ИПАРД III програма, информисала је присутне да је за Мери 1 и Мери 3 одабран систем директно дефинисаних критеријума бодовања, имајући у виду претходна искуства у оквиру ових мера. Са друге стране бодовање у оквиру Мере 6 и Мере 7 ће се спроводити на бази јасно дефинисаних принципа за утврђивање критеријума селекције, уз примену гласања у оквиру ИПАРД III ОП. Имајући у виду претходно искуство у оквиру ИПАРД II програма, истакла је и да се планира да се у наредном програмском периоду за прве позиве издвоје највећи износи средстава, уз истовремено укључивање средстава из наредних алокација, како би се у старту избегао процес рангирања услед већег броја захтева потенцијалних корисника у односу на расположива средства у оквиру расписаних позива.

Г. Божо Јоковић је изразио задовољство због отварања конструктивне дискусије са аспекта изражених недостатака са терена, као и предлоге шта би требало променити. Тим поводом предложио је да се одржи посебан састанак заинтересованих страна са представницима МПШВ, како би се уобличио коначни захтеви саопштени на данашњој седници и припремила конкретна решења за превазилажење наведених изазова у свим секторима пољопривредне производње.

Гђа Јасмина Миљковић се сагласила са предлогом о одржавању заједничког састанка у форми радних група које би се бавиле специфичним питањима за које постоји интересовање заинтересованих страна ИПАРД ОП.

Г. Александар Богуновић, Привредна комора Србије, поставио је питање ИПАРД Агенцији колико је времена потребно за обраду захтева за трактор, а колико времена за један погон који ће да направи места за 50 запослених, односно за инвестицију у вредности од око 1 милион евра, сматрајући да је превише простора дато за примарну производњу у смислу обраде захтева. С друге стране, нагласио је да прерађивачки сектор нема алтернативу извора финансирања, те је стога предложио да се убрза обрада тзв. капиталних захтева, сматрајући да би такав приступ поспешио укупну апсорпцију ИПАРД фонда. Такође је напоменуо да је ИПАРД Агенција блокирана обрадом захтева за тракторе, при чему је одобрено око 200 таквих захтева, а истовремено у Србији се годишње купује око 5.000 трактора (нових и половних), при чему се за ове захтеве везују и финансијски и људски ресурси. Подсећајући на активности SCAP пројекта, предложио је да се једноставније инвестиције, као што су трактори, преусмере на овај пројекат у циљу растерећења ИПАРД финансијских и људских ресурса. У смислу наведеног истакао је потребу брже обраде захтева или обезбеђења благовремене повратне информације, као и да капиталне инвестиције имају приоритет приликом обраде захтева. Наведено је поткрепио констатацијом да у пословном свету одлагање инвестиционог улагања у условима пораста цена представља велики пословни губитак. Такође је напоменуо да је потребно подржати и задруге и привредна друштва са ограниченом одговорношћу којима пољопривреда није примарна делатност, али остварују значајне извозне резултате. По питању система бодовања истакао је да је 11 бодова за органску производњу много, али и да у погледу жена и задругарства треба промишљати на стратешки начин, подсетивши да без присуства жена нема развоја села. Осврнувши се на листу прихватљивих трошкова напоменуо је потребу увођења трошкова који се односе на дигитализацију, аутоматизацију, циркуларну економију и нове технологије, уз могућност транспарентне примене референтних цена, како би се избегла ситуација

планирања инвестиције без претходне информације о очекиваном износу одобрене подршке.

Г. Марко Кесућ, надовезујући се на питање о брзини обраде захтева за трактор са једне и капиталну инвестицију са друге стране, подсетио је да се захтеви за тракторе обрађују у краћем временском периоду у односу на захтеве у оквиру Мере 3, нагласивши да у случају поређења односа времена обраде захтева и износа одобрене подршке, исти сигурно не би био у корист Мере 1, поткрепивши тврдњу значајно већом просечном вредношћу одобрене и исплаћене подршке у оквиру Мере 3 у поређењу са Мером 1. Иако брзина обраде захтева није задовољавајућа, нагласио је да се обрада захтева у последње време значајно убрзала с обзиром на стечено искуство како обрађивача захтева тако и корисника, односно консултаната. Девет месеци је период у коме долази до значајних промена цена услед инфлаторних утицаја, те је с тим у вези напоменуо да ће се примењивати адекватан модел индексације цена у циљу покрића периода утрошеног за обраду захтева како би се апсорбовала неизвесност, односно губици које корисници могу остварити у том периоду. Изразио је очекивање веће оперативности у том погледу од стране ИПАРД Агенције у првом кварталу наредне године.

Г. Александар Богуновић се захвалио на оперативности ИПАРД Агенције у погледу измене рокова за реализацију пројеката.

Г. Јовица Јакшић је истакао потребу давања приоритета примарним пољопривредним произвођачим у односу на велике прерађивачке капацитете са значајним бројем запослених, без обзира на дужину трајања обраде захтева у области примарне пољопривреде и висину одобрене подршке, уз упућивање захтева државним институцијама за изражавањем јасног става по питању наведене подршке.

Г. Александар Богуновић је у реплици на претходну констатацију појаснио неопходност присуства прерађивачких капацитета у непосредној близини сировинске базе, што је пропраћено тврдњом **г. Јовице Јакшића** да би у наведеном контексту требало обезбедити стимулацију задруга кроз систем удруживања пољопривредника.

Г. Божо Јоковић се надовезао на претходна излагања у вези са тврдњом да ИПАРД треба да буде примарно посвећен пољопривреди и у том контексту упутио питање представницима ЕК да ли је наведени приступ коректан са аспекта ИПАРД подршке.

Г. Frank Bollen, похвалио је учешће великог броја присутних чланова ИПАРД II ОП у дискусији уз препоруку да се формулишу и одређени закључци. Нагласио је потребу за убрзањем рада.

Гђа Јасмина Миљковић се захвалила на израженој подршци од стране ЕК наглашавајући да постоји квалитет и на страни државне администрације и на страни производње, при чему различитости треба посматрати као предност. Најавила је чешће састанке у наредном периоду с обзиром да почетак спровођења ИПАРД III програма захтева интензивнију сарадњу. Напоменула је да предстоји формирање ИПАРД III ОП, при чему ће се првенствено узети у обзир постојећи чланови ИПАРД II ОП, уз учешће и нових институција имајући у виду акредитацију нових мера у односу на ИПАРД II програм.

Тачка 10. Дневног реда: Предлог дневног реда и датум наредног ИПАРД II ОП

Гђа Јасмина Миљковић је предложила да се наредна седница ИПАРД II Одбора за праћење одржи у јуну наредне године.

Тачка 11. Дневног реда: Затварање Десете седнице ИПАРД II ОП

Десета седница Одбора за праћење спровођења ИПАРД II програма закључена је обраћањем *гђе Миљковић*. Она се захвалила присутнима на учешћу и њиховом доприносу, целом тиму Управљачког тела, колегама из ИПАРД Агенције, као и преводиоцима.

III Резиме

Закључак	ИПАРД II Одбор за праћење	Активности које следе
Усвајање Предлога дневног реда Десете седнице ИПАРД II ОП	Предлог дневног реда Десете седнице ИПАРД II ОП усвојен је једногласно.	
Усвајање Записника са Девете седнице ИПАРД II ОП	Записник са Девете седнице ИПАРД II ОП усвојен је једногласно.	
Информација о спровођењу одлука донетих на Деветој седници ИПАРД II ОП	Информација	
Промена именованих чланова/заменика чланова ИПАРД II ОП	Информација	
Усвајање Предлога Акционог плана за Техничку помоћ за 2023. годину	Предлог Акционог плана за Техничку помоћ за 2023. годину усвојен је једногласно.	Спровођење активности у складу са АПТП 2023
Спровођење ИПАРД II програма	Информација	Спровођење активности предвиђених АП за унапређење искоришћености ИПАРД средстава
ИПАРД III програм	Информација	Реакредитација и акредитација процедура за ИПАРД III мере; припрема правилиника; одржавање састанака ИПАРД Оперативне структуре са заинтересованим странама
Дискусија о резултатима спровођења ИПАРД II програма	Размена информација и препоруке за превазилажење изазова и ограничавајућих фактора у обради захтева, критеријума у систему бодовања, рангирања и др.	

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ

Челена Танасковић
Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде

За Секретаријат ИПАРД II ОП

Припремила:

Ивана Словић, саветник у Групи за праћење, вредновање и извештавање о ИПАРД програму

Контролисала:

Тијана Маринковић Денда, руководилац Групе за праћење, вредновање и извештавање о ИПАРД програму

Одобрили:

мр Јасмина Миљковић, шеф Управљачког тела, начелник Одељења за управљање ИПАРД програмом

Марко Сарановац, шеф Кабинета